

REDACTIA

Arad, Dealul Forenso-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .

Nr-ii de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și strălnă-
tate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Dealul Forenso-utca nr. 20

INSERȚIUNILE:
de un șir zărmend: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicătiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrierile nevăzute nu se primesc

Primejdie națională.

„Telegraful Român” trage din neconfirmarea recentei alegeri de episcop din Arad o concluziune, care merită deosebită atențiune a celor mai largi cercuri românești. Concluziunea este cu atât mai remarcabilă, cu cât foaia numită este susținută din fonduri bisericești și administrată de o comisiune presidiată de Mitropolitul din Sibiu. Enunțările „Telegrafului” în materie bisericească trebuie deci considerate preste tot ca autoritative.

Eată cum raționează „Telegraful”. La instituirea în scaunul episcopesc mai concurg și alți factori însemnați și decizatori, cari stau de asupra alegătorilor. Sinodul eparchial sau congresul să aleagă, după denegarea alegerii prime, la a doua alegere pe acela care este agreat și binevăzut la cei mai înalți factori decizatori, pentru ca să se evite rătăcirea cea de apoi, care poate să fie mai mare decât cea dintâiu.

Ar fi foarte regretabil când această recetă simplă și primejdioasă s'ar fi întocmit intradever cu autorizația Capului bisericii române ortodoxe din regatul Ungariei.

Cel mai simplu mijloc pentru a înlătura conflicte între două autorități sau a le face chiar imposibile, este ca una să se pună celuilalt. Într-o astfel de guvernul să confirme pe alesul sinodului sau al congresului? sinodul și congresul n'au decât să aleagă la a doua alegere pe acela pe care îl voește guvernul și — fără îndoială — pacea e gata.

Dar pentru ce o a două alegere? N'ar fi și mai simplu când sinoadele și congresele ar pune în practică deja alegerile principiale, care sunt hotărâte a le aplica la a doua alegere și ar alege dela început pe persoana bine văzută și agreată de guvern? Ba putem merge fără nici o pedecă și mai departe și să ne întrebăm: dar pentru ce alegere? Oare guvernul n'ar ști să aște și fără concursul autorităților bisericești pe acea persoană agreată și binevăzută?

Receta „Telegrafului” provoacă dela prima vedere aceste reflexiuni logice.

Dacă n'ar fi de luat în seamă și alte împrejurări foarte serioase, am conchide la naivitatea autorilor recetei și ne-am oprit. Pe lângă naivitate receta, dacă ar fi pusă în practică, ar constitui însă o adevărată primejdie națională.

Înainte de a ne ocupa de aceasta, să rectificăm o neexactitate esențială expunerile „Telegrafului”. Nu corespunde cu faptele când se susține că congresul dela 1874 ar fi ales, la a doua alegere, de mitropolit pe „agreatul guvernului”. Miron Romanul a devenit mitropolit ales nu fiindcă era „agreatul guvernului”, ci fiindcă după neconfirmarea lui Popasu, el era ca singurul episcop și singurul candidat la scaunul mitropolitan văduvit. Congresul a ajuns, poate tot din vina sa proprie, într-o situațiune penibilă și a ales în silă și între semnele cele mai vădite de dispreț pe un unic candidat, care, într'adevăr era și „agreatul guvernului”. La prima votare Miron

Romanul nu primise decât un singur vot, la a doua votare majoritatea Congresului a votat cu *buletine albe* și la a treia votare 37 din 88 votanți au votat în contra lui Miron Roman. Această procedură a congresului și atitudine cunoscută a lui Miron Roman ca mitropolit se pot cita, credem, tocmai ca motive în *contra* recetei „Telegrafului”.

Conflicte între guvernul țerei și biserica română ortodoxă s'au produs precum se știe, în toate timpurile. Încă în secolul al 15-lea le înregistrează istoria și deatunci încoace ele se țin șir până în zilele noastre. Căusele conflictelor erau aceleași în toate vremurile: *Stăpânirea todeauna neromână, se încearcă a frânge puterea bisericii, care conserva naționalitatea poporului român numeros*. În secolul al 15-lea biserica română a fost supusă jurisdicțiunii episcopilor latini; în secolul al 16-lea biserica română a fost *calvinizată*; în secolul al 17-lea ea a fost unită cu biserica catolică; în secolul al 18-lea încât nu se uniseră, ea a fost supusă episcopilor sârbi, în secolul 19, după ce Andreiu Șaguna o emancipase în sfârșit, ea se vede amenințată de *maghiarizare*. Calvinizarea, catolicizarea, sârbizarea și maghiarizarea a fost operațiun ale mai marilor, carora poporul român a făcut rezistență. Căci factorii însemnați și decizatori, cari concurg la instituirea în scaun a episcopilor au existat totdeauna, nu numai astăzi, precum a existat totdeauna între candidații de episcopi „persoane agreate și binevăzute de guverne”. Astăzi, se înțelege, alte calități se cer dela un candidat de episcop agreat și binevăzut de guvern ca d. e. la 1560 sau la 1700 sau la 1750. În fond însă se poate stabili regula pentru toate timpurile fără excepțiune, că în măsura în care un candidat de episcop este mai dispus și mai apt a promova scopurile politice ale stăpânirii, în aceeași măsură este mai agreat și mai binevăzut de factorii însemnați și decizatori.

Preotul Gheorghe de Sân Giorgiu a fost nobilitat de regele Ioan Zapolya și confirmat în urmă de episcop al Românilor. Era o persoană agreată și binevăzută la stăpânire, fiindcă s'a declarat gata a scoate pe Români din orbă prejudiciilor orientale și a-i înveta o mai pură doctrină evanghelică. Drept mulțumire pentru grațiile mai înalte el se numește: „episcopul și superintendentul bisericilor române”. Contemporanul său episcopul român Cristofor este desconsiderat și pus sub controla papei Gheorghe, din cauză că Cristofor ținea la legea și neamul lui. Pe urma papei Gheorghe a călcat un șir întreg de episcopi, cari toți erau agreați de stăpânire ca și calvinizatori ai bisericii române și știm din istorie ce primejdii mari au creat aceste persoane agreate și binevăzute de guvern pentru neamul românesc.

Dar Mitropolitul Atanasie, dar episcopul Dionisie Novacovici, dar Mitropolitul Miron Roman n'au fost și ei agreați și binevăzuți de factorii însemnați și decizatori?

Da, ei au fost agreați și binevăzuți, însă nu pentru virtuțile, care bise-

rica ortodoxă română și națiunea română le pretinde dela jii și conducătorii săi. Sau ne inchipuim că astăzi este mai puțină primejdie pentru biserica română ca la anul 1564, și ea ar putea să supoarte fără scădere episcopii agreați și doriți de guverne? Pe cât timp guvernul ungueresc declară fără nici un incungiur că politica statului tinde a prefăce țerile supuse Coroanei Sfântului Stefan într'un stat *național-maghiar*, biserica ortodoxă națională română este amenințată nu numai în constituția ei ci și în existența sa.

Din considerațiun ale consolidării sale proprii statul național maghiar va privi această biserică ca un corp străin, care va trebui înlăturat, întocmai așa precum națiunile privilegiate ale principatului transilvan protestant au hotărât distrugerea ei. Propagatorii ideii de stat național-maghiar — factorii însemnați și decizatori ai „Telegrafului” — vor agreea deci mai ales pe acele persoane din clerul român, cari după calitățile lor vor contribui la slăbirea așezămintelor naționale ale bisericii ortodoxe române și vor promova astfel indirect consolidarea statului național-maghiar.

Ar fi cu puțință ca la Curtea mitropolită din Sibiu să nu-și deie nimic seamă de aceste împrejurări? Și dacă de pe scaunul înalt al Mitropolitului ortodox român din Transilvania și Ungaria se vede și cunoaște primejdia ce amenință biserica națională, pentru-ce tocmai de acolo ar veni *sfaturile, cari ascultate, ar trebui să sporească și să accelereze primejdia*? Biserica română are fără îndoială datorința și interesul să nu provoace, ba să incungiure chiar conflicte cu puterea statului. Această datorință își are însă limite. Este absurd și *condamnabil* când biserica ar merge cu considerațiunile sale față cu guvernele până acolo ca să se nimicească ea pe sine! Deci nu după persoane agreate și binevăzute de guverne au să caute sinoadele și congresele electorale, ci ele sunt datoare înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor să aleagă pe cei mai distinși, pe cei mai învețați, pe cei mai cucernici, pe cei mai devotați clerici.

Găsește în urmă guvernul că alesul bisericii nu poate fi introdus în scaun, *conflictul produs astfel cade întreg în sarcina și răspunderea guvernului*. Căci motive străine sau contrare bisericii și neamului determină pe guvern să prezente coroanei propunerea de neconfirmare.

Prin alegerea persoanelor agreate și binevăzute de guverne „Telegraful” vrea să evite rătăcirea cea de apoi, care poate să fie mai mare ca cea dintâiu. Noi credem că înainte de toate o singură rătăcire și cea mai mare trebuie evitată cu ori-ce preț: *ca să nu dăm guvernului prin votul bisericii unelte pentru distrugerea bisericii*, precum s'a dat în secolul al 17-lea guvernelor calvine transilvane.

Am amintit mai sus că în toate timpurile au existat factorii însemnați și decizatori, cari concurg la instituirea în scaun a episcopilor și persoane agreate și binevăzute de guverne. Datori ne simțim a adauge că biserica

a păstrat în sinul ei totdeauna elemente sănătoase cari în zile negre au pus întreaga lor muncă, întregul lor devotament în serviciul ei. Mai mult ca ori-când putem conta astăzi la aceste elemente, cari nu vor permite ca biserica și poporul român să fie împresurat de o primejdie națională, care la Metropolie sau nu este recunoscută, sau e nesocotită.

Eugen Brote.

Sârbi rătăciți. Ziarele maghiare publică cu mare ostentațiune și bucurie știrea, că șefii mănăstirilor sârbești din Ungaria au sosit la Budapesta să se plângă guvernului că în sesiunea din urmă congresul bisericesc sârb a decis să facă control asupra administrațiunii mănăstirilor.

Szell, se înțelege, a și primit Sâmbătă delegațiunea. Archimandritul Vidiesky (dela Kovil) a ținut o vorbire în care a arătat că ce ofensatoare (?) este pentru administrația mănăstirilor hotărârea congresului (. . . se înțelege: nu mai pot administra în dragă voce! . . .) și a rugat pe Szell să intervină, găsiind un mijloc de a le face dreptate. . . . Se înțelege că Szell li-a promis că le face după drept, lege și dreptate. . .

Archimandritul Hamsca ce mângâiat trebuie să fie citind că și între Sârbi sunt archimandriți care uneltesc în contra instituțiunilor bisericești și se dau coadă de topor binevoitorului guvern.

Solidaritatea Ovreiască.

Chestia indiscrețiunii cu publicarea memorandului redactat de contele Apponyi s'a discutat Sâmbătă în Dieta. Se știe deja că la „N. Freie Presse” Sigismund Singer a trimis manuscrisul. Sub condiția celui mai absolut secret și de a nu spune nimic nimic Singer a făcut conțelul Csáky și lui Gajár Odön cunoscut cum a ajuns la acel manuscris. Aceștia au și dat o declarație, spunând că după cele-ce li-sau împărșit, Singer n'a ajuns la manuscris pe cale incorectă.

Ori-și-cum însă, Rakossky în ședința de Sâmbătă a Dietei a cerut ca Ovreii Singer, corespondent al ziarului vienez, să fie oprit de a mai intra în edificiul parlamentului.

Szell a sărit însă în apărarea Ovreiiului, zicând că acesta a adus serviciul țării și că deși publicarea din chestie este regretabilă, nu e caz de a fi oprit Singer să mai intre în loja pressei.

A sărit apoi în apărarea lui Szmári, Moritz, deputatul ovreii kossuthist dela Margitta.

Bartha îl intrerupe, întrebându-l dacă vorbește în numele partidului. Szmári răspunde că nu, ci numai în numele său.

Hock ține însă o strașnică filipică, arătând că s'a comis o gravă și pagubitoare indiscreție. Mai ales că Singer e membru al clubului liberal și astfel, evident, delatează ce aude p'acolo (aprobări șgomotoase). Aduce casurii concrete, dovedind că Singer prin „N. F. Presse” a stricat adesea statului ungar (aprobări șgomotoase). Numai un slugă ori suflet slugarnic i-a putut da manuscrisul. Dacă din partid i-ar fi făcut d-lui primministru cineva așa neplăcere, desigur lar fi isgonit din partid.

Termină desaprobând aspru pe Singer. Ovreiiul Uészti îi sare însă în apărare colegului său

„ZARANDEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII IN BĂIȚA.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Zarandeană“ sunt invitați la a

V-a adunare generală ordinară

ce se va ținea la 15 Februarie st. n. a. c. in localul institutului la 2 ore p. m.

1. Deschiderea adunării.
2. Exmiterea unei comisii de 3 membri pentru constatarea membrilor prezenți și a plenipotențelor.
3. Raportul direcțiunii despre starea întreprinderii și rezultatul gestiunii anului 1902.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.

5. Decisiunea asupra contului anual pe baza raportului comitetului de supraveghiere și darea absolutului.
6. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat și fixarea dividendelor.
7. Aprobarea regulamentului pentru oficiali.
8. Eventuale propuneri in sensul §. 26 lit. g) din statute.
9. Exmiterea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.

In lipsa membrilor receruți, adunarea in sensul §. 23 se va ținea in 22 Februarie st. n. a. c. la locul și timpul indicat.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare in persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune in înțelesul §. 19 din statute la cassa institutului acțiunile și documentele de plenipotență cel mult până la 7 Februarie 1903. Acțiunile se pot depune și la cassa societ. „Crișana“ in Brad și reversele sunt a se înainta până la datul indicat.

Băița, la 17 Ianuarie 1903.

Dr. Ioan Radu m. p.,
președinte.

George Drăgan m. p.,
dirigent.

Contul Bilanțului.

Active

Passive

	Cor.	fl.		Cor.	fl.
Cassa in numărar	982	61	Capital social, 320 acții à 100 coroane	32 000	—
Cambii escomptate	145.894	—	Depuneri spre fructificare	Cor. 102 610.99	—
Imprumuturi pe obligațiuni	23.711	—	Interese capitalizate	3 408.86	107.017
Imprumuturi ipotecare	15.327	—	Cambii reescomptate	32.197	25
Mobilier	Cor. 498.77	—	Fond de rezervă	3.588	01
după amort. de 10%	49.87	448	Fond special de rezervă	602	89
Interese restante	585	06	Dividende neridicate	130	—
Interese de reescompt anticipate	411	88	Interese anticipate	3.373	40
Diverse conturi debitoare	150	—	Profit transpus din 1900	Cor. 348.—	—
			Profit curat	8.254.10	8.602
					10
	187.510	45			187.510

Contul Profitului și al Perderilor.

Este

Intrata

	Cor.	fl.		Cor.	fl.
Interese de depuneri	6.680	53	Profit transpus din 1901	348	—
Interese de reescompt	1.965	74	Interese anticipate din 1901	Cor. 2.685.02	—
Interese fondului de rezervă	310	14	Interese de escompt	8.710.41	11.395
Salare	2 219	—	Interese obligațiuni	1.988	54
Chirie	400	—	Interese ipotecare	619	42
Spese diverse	1.638	52	Diverse	3.226	80
Marce de prezență	894	—	Provisiune	3 304	80
Amortisare din Mobilier	49	87	Competința	3 685	87
Competința de timbru	22	86			
Contribuțiune erarială	1.208	89			
Contribuțiune 10% la depuneri	604	90			
Profit curat	8.602	10			
	24.596	55		24.596	55

Dr. Ioan Radu m. p.,
președinte.

George Drăgan m. p.,
diriginte.

Lazar Perjan m. p.,
cassar.

Romul I
comisar.

Subsemnatul comitet am examinat contul present și l-am aflat in ordine.

Băița, la 22 Ianuarie 1903.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Corneliu Moldovan m. p.

Vasiliu Dămian m. p.,
președinte.

Dr. Pavel Opreșa m.